

Intendentin katsaus

Kaupunginorkesterin toiminnan keskeisimmät tavoitteet ovat olleet jo usean vuoden ajan tarjota kantaohjelmiston lisäksi yleisölle mahdollisuus kuulla teosharvinaisuuksia sekä avata uusia näkökulmia sinfoniaorkesteriin ja sen taiteilijoihin.

Yhdeksi haasteeksi kuluneelle kaudelle asetettiin kausikorttien ja konserttilippujen myynnin nostaminen Finlandia-talon remonttia edeltäneelle tasolle. Tavoitteeseen ei aivan ylletty, mutta suuntaus lipunmyynnissä on kuitenkin nouseva.

Vuoden 1998 alusta orkesterin nimikkosäveltäjäksi kutsuttu Jukka Tiensuu suunnitteli ns. kaleidoskooppi-konsertteja sekä keväälle että syksyille. Nämä ohjelmaideoiltaan erittäin mielenkiintoiset konserttikokonaisuudet ovat saaneet mukana olleilta muusikoilta ja yleisöltä myönteistä palautetta omaleimaisuudestaan perinteisten sinfoniakonserttien joukossa. Erityisesti syksyllä järjestetty tapahtuma ”Kauniit ja hauskat”, jolloin muusikot soittivat kamarimusiikkia Aleksanterinkadun juhlasaleissa, innosti kuulijoita ja osa konserteista oli loppuunmyytyjä.

Helmikuussa orkesteri vieraili ensimmäisen kerran Kanarian saarten maineikkailla musiikkijuhlilla. Kutsu uuteen esiintymiseen esitettiin vuodelle 2001. Marras-joulukuun vaihteessa orkesteri vieraili Isossa-Britanniassa ja lähes sadan vuoden tauon jälkeen Ranskassa. Pariisilaisyleisö otti orkesterin vastaan erittäin positiivisesti ja Sibeliuksen viides sinfonia sai raikuvat suosionosoitukset hurraa huudoin. Näin kumottiin ennakkoepäilyt Sibeliuksen musiikkia vieroksuvasta ranskalaisyleisöstä.

Kevätkauden suur tapahtuma oli Finlandia-talon konserttisalin avajaismaraton, jonka aikana ylikapellimestari Segerstam johti kaikki Beethovenin yhdeksän sinfoniaa kuuteen konserttikokonaisuuteen ryhmitettyinä - lähes 9 000 kuulijalle. Helmikuun 14. päivänä päättyi orkesterin kahdeksan kuukautta kestänyt evakkokausi Johanneksen kirkossa

Merkittävä kansainvälinen tapahtuma järjestettiin Einojuhani Rautavaaran 70-vuotispäivän kunniaksi lokakuussa. Konsertissa kuultiin kantaesityksenä orkesterin tilausteos *On the Last Frontier*, jossa kuoro-osuudet lauloi Suomen filharmoninen kuoro. Konsertti radioitiin ja tallennettiin mahdollista myöhempää televisiokäyttöä varten. Tilaisuutta oli seuraamassa kansainvälisten tiedotusvälineiden edustajia. Juhlakonsertin yhteyteen Finlandia-talon yleisölämpiöön rakennettiin Rautavaaran *Angel of Light* -sinfonian innoittama piirustusnäyttely, johon oli Helsingin ala- ja yläasteiden peruskouluista lähetetty 489 työtä.

Levytystoimintaa jatkettiin levy-yhtiö Ondinen kanssa samassa laajuudessa kuin edellisvuonnakin. Pedagoginen yhteistyö jatkui Sibelius-Akatemian kanssa sekä kapellimestari-, konserttimestari- että orkesterimuusikkokoulutuksen piirissä.

Elina Siltanen
vs. intendentti

Kaupunginorkesterin johtokunta

Jäsenet	Varajäsenet
Anja Hinkkanen, puheenjohtaja	Anneli Kanerva
Jouni Mulari, varapuheenjohtaja	Alpo Saarinen
Heli Aamurusko	Terttu Lemmetty
Outi Dammert	Marja Anttila
Arthur Fuhrmann	Pekka Vorontsoff
Hannu Tapani Klami	Vesa Määttä
Linda Lampenius	Bodil Liljeberg
Tapio Susi	Juho Köntti
Marja Väisänen	Sari Havukainen
Kaupunginhallituksen edustaja	
Hannele Luukkainen	Juha Savander
Johtokunta kokoontui vuoden 1998 aikana kuusi kertaa.	

I VARSINAINEN TOIMINTA

Tavoitteet

- * **Klassisen konserttimusiikin korkeatasoiset esitykset ja levytykset**
- * **Mielenkiintoisen ohjelmiston tarjoaminen yleisölle**
- * **Yleisömäärän nostaminen takaisin vuoden 1996 tasolle**
- * **Kansainvälinen julkisuuskuva**

1 Konserttitoiminnan arviointia

Konserttitoiminnan rungon muodostivat Finlandia-talossa pidetyt sinfonia- ja suosikkisarjojen konsertit. Kevätkaudella perinteisiä sarjoja täydensi uusi Finlandia-sarja, jonka konserteissa kuultiin suomalaista musiikkia suomalaisten taiteilijoiden esittämänä.

Orkesteri palasi alkuvuodesta ”evakkoretkeltä” Johanneksen kirkosta takaisin Finlandia-taloon. Ensimmäinen konsertti oli 14.2. suuri, koko talon täyttänyt Beethoven-tapahtuma, ”Titaanin paluu”, jossa kuultiin kaikki Beethovenin sinfoniat yhden päivän aikana Leif Segerstamin johtamina. Avustavana orkesterina soitti Tapiola Sinfonietta. Oheisohjelmana oli tarjolla esitelmiä ja haastatteluja. Aulatiloihin oli taiteilija Markku Hakuri rakentanut aiheeseen liittyvän videotaideteoksen. Lapsille oli järjestetty koko päiväksi omaa ohjelmaa, mm. kolme lastenkonserttia. Tapahtuma oli menestys ja osoitti, että näinkin mittava ohjelmakokonaisuus olisi mahdollista järjestää vaikka vuosittain.

Kantarepertuaaria täydensivät erityyppisille yleisöryhmille profiloidut konsertit. Niistä mainittakoon kevätkauden osalta mm. Kanarian saarten -kiertueen läksiäiskonsertin Wagner-ohjelma, nykymusiikkikonsertti Musica nova -festivaalin yhteydessä, pasuunavirtuosi Christian Lindbergin ympärille rakennettu nuorisokonsertti, tähtisopraano Barbara Hendricksin konsertti, maamme johtavan kontrabasistin Jorma Katraman nimikkokonsertti iberialaistunnelmissa sekä Pietarin Mariinski-oopperan solistien esiintyminen Verdin *Requiemissa* Johanneksen kirkossa.

Syyskauden avasi perinteinen suurelle yleisölle suunnattu ulkoilmakonsertti Kaivopuistossa. Helsingin Juhlaviikoilla orkesteri konsertoi Rahmaninov-avajaismaratonissa. Oma kausi avattiin Finlandia-talossa vuosisatamme musiikilla vetonaulana Kaija Saariahon *Château de l'âme*. Syksyn kansainvälinen tähtivieras oli viulisti Kyung Wha Chung, joka soitti sekä orkesterisolistina että omassa sooloillassa. Vierailukonsertti Pukinmäen monitoimitalossa jatkoi vuosien perinnettä.

Orkesterin talkoovoimin jo kuudennen kerran toteuttama kamarimusiikkimaratoni Ateneumissa oli jälleen yleisömenestys. Yhteistyössä Sibelius-lukion kanssa tarjottiin helsinkiläisille aito suomalainen joulukonsertti, jossa esiintyi täysimittainen sinfoniaorkesteri. Suomalaisyleisön kestopuosikki viulutaiteilija Viktoria Mullova veti jälleen salin täyteen innokkaita ihailijoitaan syyskauden päätteeksi.

Nuoret kapellimestarit johtivat yhdessä ylikapellimestari Leif Segerstamin kanssa kevään konserteista yli puolet. Yleisölle esiteltiin uusia lahjakkuuksia ja jo paikkansa kansainvälisillä markkinoilla lunastaneita kapellimestareita kuten Hannu Lintu, Viktoria Zhadko, Michael Christie, John Storgårds, Shuntaro Sato, Olli Mustonen, Osmo Vänskä, Atso Almila ja Tuomas Ollila.

Syksyn taiteilijavieraista mainittakoon erityisesti nuoret sellistit Mathias Hortling ja Han-Na Chang sekä pianotaiteilijat Ignat Solzhenitsyn ja Joonas Pohjonen.

Taiteellisesta suunnittelusta vastasivat intendentti ja ylikapellimestari apunaan taiteellinen toimikunta.

2 Levytys- ja taltiointitoiminta

Levytysyhteistyö Ondine-levy-yhtiön kanssa jatkui vuonna 1998. Julkaistuja levyjä oli kaksi:

Tan Dun: *Out of Peking Opera, Death and Fire ja Orchestral Theatre II: Re*

Jean Sibelius: *Myrsky*

Molemmat levyt saivat niin kotimaisessa kuin ulkomaisessakin lehdistössä myönteisiä arviointeja.

Kaupunginorkesterin uusimpien levytysten myyntitilasto 31.12.1998 mennessä:

Levynumero	Nimi	1997	1998	myynti 98
FACD 360	Sibelius: Viulukonsertto / Fried	36410	36946	536
06301395-2	Ooppera-aarioita	17403	18346	943
ODE-819-2	Rautavaara: Vincentiana	2380	2976	596
ODE-824-2	Scandinavian Rhapsody	4660	4926	266
ODE-828-2	Jouluna Jumala syntyi	11910	12755	845
ODE 852-2	Sibelius: Tapiola, Lemminkäinen	3030	3448	418
ODE-864-2	Tan Dun: Out of Peking Opera mm.	0	3117	3117
ODE-869-2	Rautavaara: Angel of Light	20851	23457	2606
ODE-878-2B	Sibelius: Viulukonsertto / Kuusisto	23294	24713	1419
ODE-881-2	Rautavaara: Angels and Visitations	12603	14178	1575
ODE-894-2	Earquake	12839	12388	-451
ODE-914-2	Sibelius: Myrsky	0	3198	3198

Arcron Production teki taltiointin televisiota varten Einojuhani Rautavaaran *On the Last Frontier* -teoksen kantaesityksestä. Lisäksi sekä Yleisradio että MTV lähettivät taltiointeja ajankohtaisohjelmissaan sitaattioikeuksin. Earquake-levyä lahjoitettiin Helsingin kouluille.

3 Konserttimatkat

Ulkomailla

Kaupunginorkesteri esiintyi helmikuun alkupuolella Kanarian saarten musiikkijuhlilla neljässä konsertissa ylikapellimestari Leif Segerstamin johdolla. Orkesteri soitti kaksi eri ohjelmaa; toisessa Wagnerin musiikkia, toisessa Griegin, Sibeliuksen ja Segerstamin musiikkia. Kanarian saarten musiikkijuhlat ovat tapahtuma, jolle korkeatasoisuudessaan ei löydy monta kilpailijaa maailmassa.

Joulukuun alussa orkesteri teki konserttimatkan Englantiin ja Ranskaan. Kiertueen johti yhtä konserttia lukuunottamatta ylikapellimestari Leif Segerstam. Paavo Berglund johti konsertin Northamptonissa ylikapellimestarin sairastuttua. Ohjelmassa oli Sibeliuksen sinfonioiden lisäksi Einojuhani Rautavaaran musiikkia. Konsertteja oli kiertueella yhteensä viisi, joista neljä Englannissa ja päätöskonsertti Pariisissa Suomen Itsenäisyyspäivänä.

Konsertteja seurasi kiertueilla yli 14 000 kuulijaa.

Kotimaassa

Huhtikuussa orkesteri teki konserttimatkan Tampereelle esiintyen Tampere-talossa Olli Mustosen johdolla. Ohjelmassa kuultiin Prokofjevin toinen viulukonsertto ja Brahmsin toinen sinfonia. Konsertissa solistina esiintyi viulutaiteilija Pekka Kuusisto.

Kaupunginorkesteri vieraili elokuussa Turun musiikkijuhlilla. Ylikapellimestari Leif Segerstam johti konsertissa Mahlerin yhdeksännen sinfonian.

4 Tiedotus

Kevätkauden 1998 keskeinen haaste viestinnässä oli saada yleisö tietoiseksi orkesterin paluusta kotisaliinsa Finlandia-taloon pitkän evakkokauden jälkeen. Syksyn 1997 ja alkuvuoden 1998 jatkunut Finlandia-salin remontti ja konserttitoiminnan siirtyminen tuoksi ajaksi Johanneksen kirkkoon oli vähentänyt yleisömääriä odotettua rajummin. Finlandia-salin avajaisia helmikuun puolivälissä edelsi mittava tiedotuskampanja. Suuri Beethoven-avajaismaraton 'Titaanin paluu' houkutteli uudistettuun saliin lähes 9 000 kuulijaa yhden lauantaipäivän kuluessa, ja tapahtuman tiedotusvälineissä saama valtakunnallinen julkisuus oli erittäin positiivista.

Orkesteri oli vuodenvaihteessa 97-98 aloittanut yhteistyön lontoolaisen PR-toimiston Birdsongin kanssa, minkä johdosta Finlandia-salin avajaispäivä noteerattiin näyttävästi myös kansainvälisessä lehdistössä. Syksyn suurin, kansainvälistäkin huomiota saanut konserttiproduktio oli säveltäjä Einojuhani Rautavaaran 70-vuotisjuhlakonsertti, jota seuraamaan saapui kymmenkunta eurooppalaista ja yhdysvaltalaisista musiikkitoimittajaa. Tämä PR-projekti toteutettiin yhteistyössä Birdsongin, levy-yhtiö Ondinen sekä Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen kanssa. Sen yhteydessä panostettiin myös orkesterin tulevien kansainvälisten kiertueiden ennakkotiedotukseen.

Tiedotusvälineet seurasivat vuoden 1998 orkesteritapahtumia entistä tiiviimmin; valtakunnallisessa lehdistössä kaupunginorkesteri esiintyi 1 000 artikkelissa (Observer-seuranta). Orkesterin tilaajarekisterin 12 500 asiakkaaseen pidettiin yhteyttä kuusi kertaa vuodessa konserttikalenterien ja Filharmonia-lehden välityksellä. Konserttikohdaiset käsiohjelmat painettiin kolmikielisinä. Orkesterin kotisivut internetissä keräsivät noin 25 000 käyntiä. Oman julkaisuutuotannon ohella orkesterin ohjelmistot ilmestyivät lukuisissa painetuissa kalentereissa sekä internetissä mm. pääkaupunkiseudun uudessa tapahtumakalenterissa. Ulkomainontaa Atribus-julistetauluissa ja HKL:n liikennevälineissä oli hieman aiempia vuosia vähemmän.

Orkesterin ystäväyhdistys Pro Filharmonia tiedotti orkesterin toiminnasta jäsenkirjein lähes 400 jäsenelleen. Konserttien yhteydessä harjoittamalla myyntitoiminnalla keräämistään varoista yhdistys myönsi jälleen stipendejä orkesterimuusikoille. Vuoden 1998 apurahan saivat viulistit Teppo Ali-Mattila ja Jukka Merjanen sekä patarumpujen äänenjohtaja Tomi Wikström.

5 Markkinointi

Vuoden 1998 suurin haaste oli yleisömäärän nostaminen takaisin vuoden 1996 tasolle. Syksyllä 1997 konserttilippujen myynti oli romahtanut siksi, että konsertit pidettiin Johanneksenkirkossa. Keväällä 1998 myytiin kausikortteja jo miltei samaan tahtiin kuin keväisin yleensä. Kausikorttimyynti oli vuoden lopussa elpymässä, mutta kertalippujen myynti ei osoittanut vielä kasvun merkkejä.

Vuoden lopussa siirrettiin kausikorttiasiakkaiden yhteystiedot Lippupalvelun tietojärjestelmään tavoitteena henkilökohtaisempi ja turvallisempi asiakaspalvelu lipunmyyntitilanteessa. Tältä pohjalta on mahdollista kehittää lipunmyyntijärjestelmää.

Alkuvuodesta toteutettiin postimyyntikampanja, jota täydensi puhelinseuranta. Kohderyhmänä oli yli 50 miljoonan markan liikevaihdon tekeviä pääkaupunkiseudun yrityksiä. Tavoitteena oli ensi sijaisesti myydä lippuja Finlandia-talon avajaiskonsertteihin sekä kertoa yrityksille mahdollisuudesta järjestää omia tapahtumia kaupunginorkesterin konserttien yhteydessä. Samalla laajennettiin yritysostitusrekisteriä ja tehtiin Helsingin kaupunginorkesteria tunnetuksi.

Keväällä teetettiin orkesterin tilaajarekisterissä olevista henkilöistä profiilitutkimus, jonka vertailuaineisto saatiin väestötietojärjestelmästä. Kanta-asiakkaiden sukupuoli- ja ikäjakauma sekä koulutustaso käyvät yksiin 90-luvulla tehdyissä valtakunnallisissa kulttuuriyleisötutkimuksissa saatujen tulosten kanssa.

Uusien kohderyhmien tavoittamiseksi toteutettiin imagomarkkinointia lehti-ilmoituksin ja liitepostituksin mm. seuraavissa julkaisuissa: Rondo, Secretarius, Classica, Lions, Image sekä Sihteeri ja Assistentti -lehti.

6 Yleisö

Tavoite: kokonaiskuulijamäärä 85 000

Helsingin kaupunginorkesteri järjesti 56 maksullista konserttia, ja niissä kävi yhteensä 86 133 henkilöä. Asetettu tavoite saavutettiin siis täysin.

Konsertit pidettiin Finlandia-talossa ja aivan alkuvuodesta Johanneksen kirkossa. Paluu Finlandia-taloon tapahtui 14.2. Beethoven-maratonin myötä. Yleisöä oli päivän aikana paikalla 8 809 henkeä, keskiarvo 1 468 henkeä / konsertti.

Orkesteri soitti perinteisissä Sinfonia-, Suosikki 1 ja Suosikki 2 -sarjoissa sekä kevätkaudella Finlandia-sarjassa. Näiden lisäksi järjestettiin sarjojen ulkopuolisia konsertteja ja ennätyselliset 14 kamarimusiikkikonserttia.

Kokonaiskuulijamäärä 86 133 henkilöä edustaa viime vuosien keskiarvoa.

Koululaisryhmät ovat aktiivisesti käyttäneet mahdollisuutta käydä orkesterin julkisissa kenraaliharjoituksissa ja konserteissa. Lisäksi orkesterin kutsumina kävi pääkaupunkiseudun musiikkioppilaitoksista nuoria kuulijoita sinfoniakonserteissa yhteensä kuusisataa. Kevätkaudella järjestettiin neljä koululaiskonserttia.

KONSERTIT 1998	KPL	MYTY	VAPAAL	MUUT	YHTEENSÄ
1 Sinfoniakonsertit	40	35628	7410		43038
ei Finlandia	9	5882	1116		6998
2 Viihdekonsertit	5	3887	1671		5558
ei Finlandia	1	578	147		725
3 Lasten konsertit	0				
ei Finlandia	0				
4 Koulukonsertit	2			1650	1650
ei Finlandia	2			1450	1450
5 Kamarikonsertit	1	127	149		276
ei Finlandia	13	1189	747		1936
6 Julkiset kenraalit(23)	1	519			519
7 Muut konsertit					
ei Finlandia	1			320	320
8 Ulkoilmakonsertit	1			5500	5500
Muiden tuottamat konsertit					
9 Tilauseesiintymiset					
Helsingissä	3	2127	636		2763
Muualla	1	1200			1200
10 Konsertit kiertueilla	9	14200			14200
Konsertit yhteensä	89	65337	11876	8920	86133

Ulkoilmakonserttien kuulijamäärät perustuvat poliisin arvioimiin lukuihin.

7 Arviointia: Julkisuuskuva kansainvälistyy

Vuoden 1998 julkisuuskuva leimaa kansainvälistyminen eri toimintasektoreilla. ”Titaanin paluu” ja Rautavaara-suurproduktiot, konserttikiertueet Kanarian saarille sekä Englantiin ja Pariisiin kuin myös huomattava arvostelu- ja myyntimenestys levymarkkinoilla ovat nostamassa orkesterin kansainvälisesti kiinnostavaksi soittajistoksi.

Pohjoismaista mielenkiintoa herätti marrskuussa ylikapellimestari Leif Segerstamille myönnetty Pohjoismaiden neuvoston vuoden 1999 musiikkipalkinto. Ylikapellimestari on saanut julkisuudessa runsaasti tunnustusta orkesterin sekä teknisen että tulkinnallisen tason huomattavasta noususta kolmen vuoden määrätietoisien työn tuloksena.

Nimikkosäveltäjäksi vuoden alusta kutsuttu Jukka Tiensuu on persoonallisilla ideoillaan täydentänyt orkesterin perinteikästä ohjelmaprofiilia. Hedelmällinen yhteistyö on noteerattu laajaa julkisuutta saaneen valtakunnallisen kotisäveltäjäprojektin yhteydessä.

II HENKILÖSTÖ

Kaupunginorkesterin ylikapellimestarina toimi Leif Segerstam. Toisena kapellimestarina (Associate Conductor) toimineen yhdysvaltalaisen Michael Christien sopimus loppui kevätkauden päättyessä. Henkilökunnan määrä säilyi vuonna 1998 entisellään; kuukausipalkkaisia muusikoita oli 97 ja muuta henkilökuntaa 9. Kokonaismäärä oli 107 henkilöä.

Henkilöstö	1995	1996	1997	1998
Ylikapellimestari Leif Segerstam	1	1	1	1
Muusikot	98	98	97	97
Muut	8	8.5	9	9
Yhteensä	107	107.5	107	107

Lisäksi kiinnitettiin tilapäisiä avustajia produktiokohtaisiin erityistehtäviin sekä sairastuneiden vakinaisten orkesterimuusikoiden sijaisiksi.

III TALOUS

Varsinainen toiminta

Orkesterin talousarvion tulot alittuivat 404,536,29 markalla. Menosäästöjä kertyi 349,313,59 markkaa.

Voimakkaasta markkinointiin panostamisesta huolimatta pääsylippujen myynti ei yltänyt toivotulle tasolle. Lippujen keskihinta laski mm. Beethoven-päivän edullisempien lippujen ja syyskaudella käyttöön otetun uuden eläkeläiskausikortin vuoksi. Tukia ja avustuksia ei kertynyt varsinaiseen toimintaan lainkaan. Menojen säästöt tapahtuivat muista henkilöstökuluista, joissa työpuku- ja soitinkorvaus sekä soitinvakuutusmaksut kohdistuivat kuukausipalkkoihin. Henkilökunnan työpaikkaruokailua ei tänä vuonna tuettu.

Taloustiedot	1995	1996	1997	1998
Käyttömenot	33752.0	33834.0	34347.0	36096.2
Käyttötulot	2627.0	3761.0	3105.0	2910.5
Netto	31125.0	30073.0	31242.0	33185.7
Korot ja poistot	1.1	0.0	0.0	0.7
Menot/asukas	62.58	62.73	63.68	66.07
Tulot/asukas	4.87	6.97	5.76	5.33
Tuottavuus	100	110.6	98.7	83.3

Kiertueet ja muu toiminta

Töölönlahden musiikkitalon arkkitehtikilpailuun varauduttiin 1,000,000 markalla. Kilpailu siirtyi kuitenkin seuraavaan vuoteen. Lisäksi varauduttiin 1,100,000 markalla orkesterin ulkomaanmatkoihin. Orkesteri teki konserttimatkat Espanjaan sekä Englantiin ja Ranskaan. Matkoista kertyi kuluneena vuonna tuloa 579,100, menot olivat 1,372,200 markkaa. Nettomenot siis 793,100.